

Wilhelmina Kinderziekenhuis

Epileptische aanvallen op de PICU

Astrid van der Heide
Neuroloog/kinderneuroloog

 Universitair Medisch Centrum Utrecht

Inhoud

- Wat is epilepsie
- Status epilepticus
- Video's
- Take home message

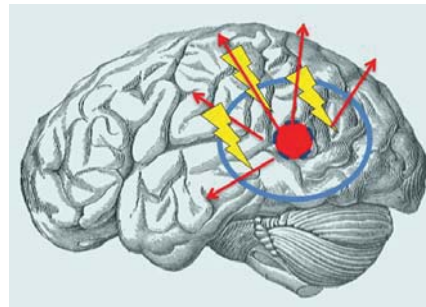

Wat is epilepsie?

Wilhelmina Kinderziekenhuis

Wat is een epileptische aanval?

“Plotselinge kortdurende functiestoornis van de hersenen die wordt veroorzaakt door een acute overmatige ontlading van neuronen en gepaard gaat met waarneembare verschijnselen” (Hijdra)

“a transient occurrence of signs and/or symptoms due to abnormal excessive or synchronous neuronal activity in the brain.” (ILAE)

Epileptische aanval

Acuut

- acute hersenschade
- andere ziekte
- < 7 dagen

Chronisch = epilepsie

- niet uitgelokt
- > 1 aanval

Epilepsie

Hersenaandoening met de volgende kenmerken:

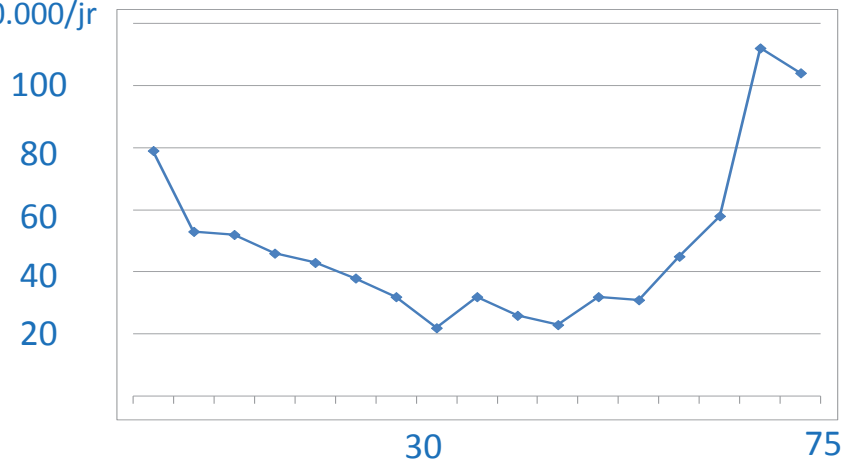
- Tenminste 2 ongeprovoceerde aanvallen met >24 h tussenpoze
- 1 ongeprovoceerde aanval (of reflexaanval) en het risico op recidiverende aanvallen van tenminste 60%
- Diagnose van een epilepsie syndroom

Epidemiologie

- 47-54 per 100.000 per jaar
- incidentie hoogst op de kinderleeftijd
- 5% van de bevolking ooit een aanval
- prevalentie 5 per 1000

incidentie/100.000/jr

Koortsconvulsie

- 5 per 100 kinderen
- Tussen 6 mnd en 6 jaar
- Typische aanvallen bij 2/3
- Atypische aanvallen bij 1/3
=> 10% status epilepticus
- Vaak in familie voorkomend

=> **Geen** epilepsie

Status epilepticus

Wilhelmina Kinderziekenhuis

Status epilepticus

- Klassieke definitie:
  - Duur > 30 min
  - Meerdere aanvallen > 30 min zonder herstel bewustzijn
- Kritiek:
  - Duur van tonisch-clonisch insult meestal minder dan 2 minuten (gemiddeld 62 seconden)
  - Duur langer dan 5 minuten is ongewoon

Status epilepticus

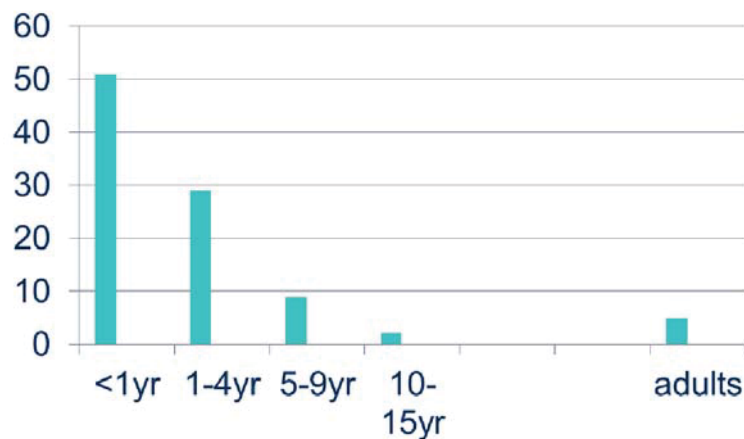
Huidige definitie:

- Duur > 5 minuten = vroege of dreigende SE
- Duur > 30 minuten = definitieve SE

Epidemiologie

- 18-50 / 100.000 / jaar
- 10% is status eerste aanval in beloop van epilepsie
- 10-25% van de kinderen met epilepsie maken ooit een status door

Risicofactoren status epilepticus

Epilepsie

- Kinderen < 6 jaar
- Eerste 2 jaar in beloop van epilepsie
- Clustering complex partiële aanvallen
- Structurele epilepsie (beroerte, trauma, etc)
- Eerder doorgemaakte status
- Epileptische encephalopathie (Lennox, Dravet)

Acute aandoening

Oorzaken status epilepticus

- Acut symptomatisch 50%
- Bekende epilepsie 22-26%
  - epileptische encefalopathie, RIP, metabole aandoening
- Laat symptomatisch 16%
- Idiopatisch 2-15%
  - idiopatisch epilepsie syndroom

Acuut symptomatische status 50% van SE

- Febriële convulsies
- Encefalitis
- Schedel-hersenletsel
- Hypoxie / ischemie
- Therapie-ontrouw AED
- Metabool
- Intoxicaties

Laat symptomatische SE

- NAH
  - Schedelhersenletsel
  - Meningitis
  - Perinatale asfyxie
  - Beroerte
- Aanlegstoornis hersenen

Couperen

- t=0, stap 1
  - Geen i.v. toegang: midazolam i.m./nasal/buccal
  - Wel i.v. toegang: midazolam or lorazepam i.v.
- t=5, stap 2
  - Herhalen stap 1
- t=10, step 3
  - Midazolam of lorazepam i.v.
- t=15, stap 4
  - Fenytoïne i.v. in 20 min. (of levetiracetam of valproïnezuur)

Diazepam	rectaal	Kinderen: 0,5 mg/kg < 3 jaar: 5 mg >3 jaar: 10 mg Volwassenen:10-20mg
midazolam	buccaal	Kinderen: 0,2 mg/kg Volwassenen: 10 mg
midazolam	neusspray	Kinderen: 0,2 mg/kg Volwassenen:10 mg
midazolam	rectaal	Kinderen: 0,3-0,5 mg/kg Volwassenen: 10 mg
midazolam	intramusculair	Kinderen: 0,2 mg/kg Volwassenen: 10 mg
midazolam	i.v.	Kinderen: 0,1mg/kg Volwassenen: 5mg

Fenytoïne 20 mg/kg

- In 20 min inlopen (1 mg/kg/min)
- Niet in glucose
- Beschadiging venen
- Onder ECG bewaking
- Cave hypotensie

Alternatieve anti-epileptica

Fenobarbital

- 20 mg/kg in 15 minuten
- Cave ademdepressie

Valproïnezuur

- 40 mg/kg in 8 minuten

Levetiracetam

- 40 mg/kg in 8 minuten

Therapieresistent

Stap 5 : midazolam continu

Midazolam

- 0,1 mg/kg/uur
- Zo nodig ophogen à 5 min met 0,1 mg/kg
- Voor start/verhoging bolus 0,1 mg/kg
- Maximaal 1,0 mg/kg/uur

Therapieresistent

Stap 6: Propofol of pentobarbital/thiopental

Propofol:

Kinderen hebben risico op lethaal propofol infusie syndroom:

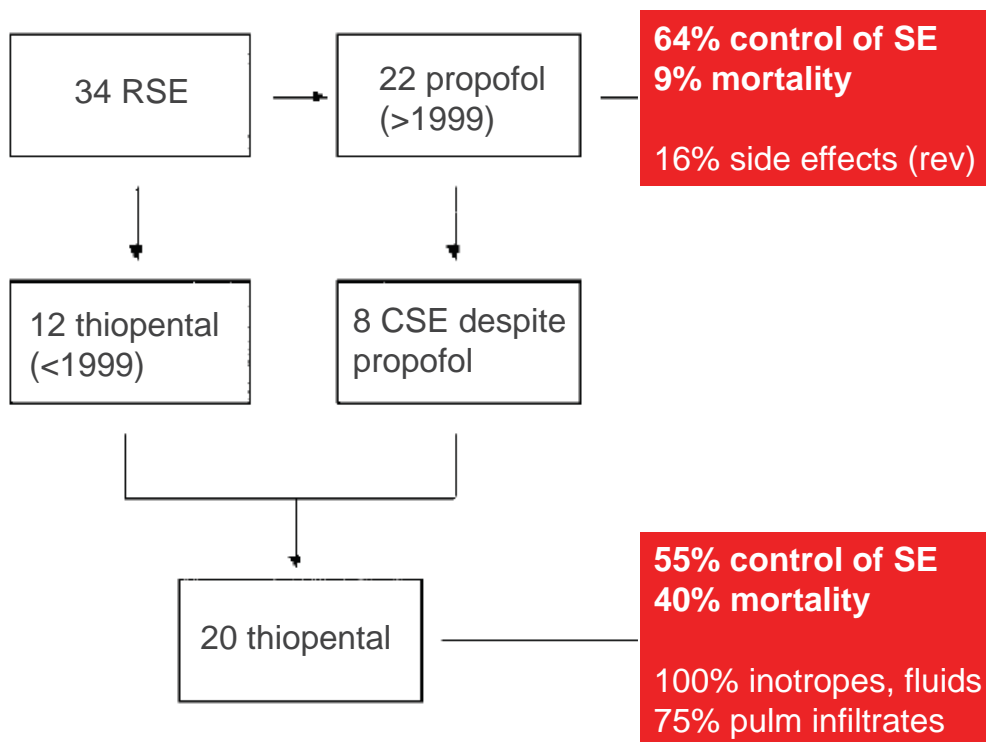
Hyperkaliemie, hepatomegalie, lipidemie, metabole acidose, hartfalen, rhabdomyolyse

Therapieresistent

Pentobarbital of thiopental

- Werkzaamheid slecht gedocumenteerd (geen continue EEG registratie)
- Vaak hypotensie
- Ileus, pneumonie, longoedeem, traag herstel
- Afbouwen na 12-24 uur met 25-50%

Super-therapieresistent- geen evidence > 24 uur

- Valproïnezuur 40mg/kg iv
- Levetiracetam 40mg/kg iv
- Topiramaat 10mg/kg
- Steroiden
- Ketogeen dieet
- Ketamine
- Magnesium

Therapy	Published cases in controlled or randomized studies (n)	Published cases in open series or as case reports (reports, n)
Pentobarbital/thiopental	9 ^a	377 (32)
Midazolam	0	661 (29)
Propofol	14 ^a	183 (34)
Ketamine	0	17 (8)
Inhalational anaesthetics	0	32 (11)
Hypothermia	0	10 ^c (5)
Magnesium	0	11 (3)
Pyridoxine	0	14 (5)
Steroids/immunotherapy	0	50 (15)
Ketogenic diet	0	20 (6)
Transcranial magnetic stimulation	0	0
Vagal nerve stimulation	0	4 (4)
Deep brain stimulation	0	1 ^b (1)
Resective neurosurgery	0	36 (15)
CSF drainage	0	1 (1)
Electroconvulsive therapy	0	8 (6)

Non-convulsieve status epilepticus

Overwegen:

- Als bij convulsieve status epilepticus bewustzijn niet verbetert na 20 minuten
- Als bewustzijn na een status epilepticus nog gedaald is na 30-60 minuten
- 15% van convulsieve SE gaat door in non-convulsief

EEG NCSE

EEG:

- Indien bewustzijn niet herstelt
- Bij een therapie-resistente status
- Bij verslapping
- Voorkeur continu-EEG monitoring

Indeling status epilepticus

- Convulsieve status 74%
- Non-convulsieve status
  - Absence status
  - Focale status met gedaald bewustzijn
- Focale status/epilepsia partialis continua
- Refractaire status (> 2 middelen nodig)
- Superrefractaire status (aanhoudend of recidiverend in 24 uur)

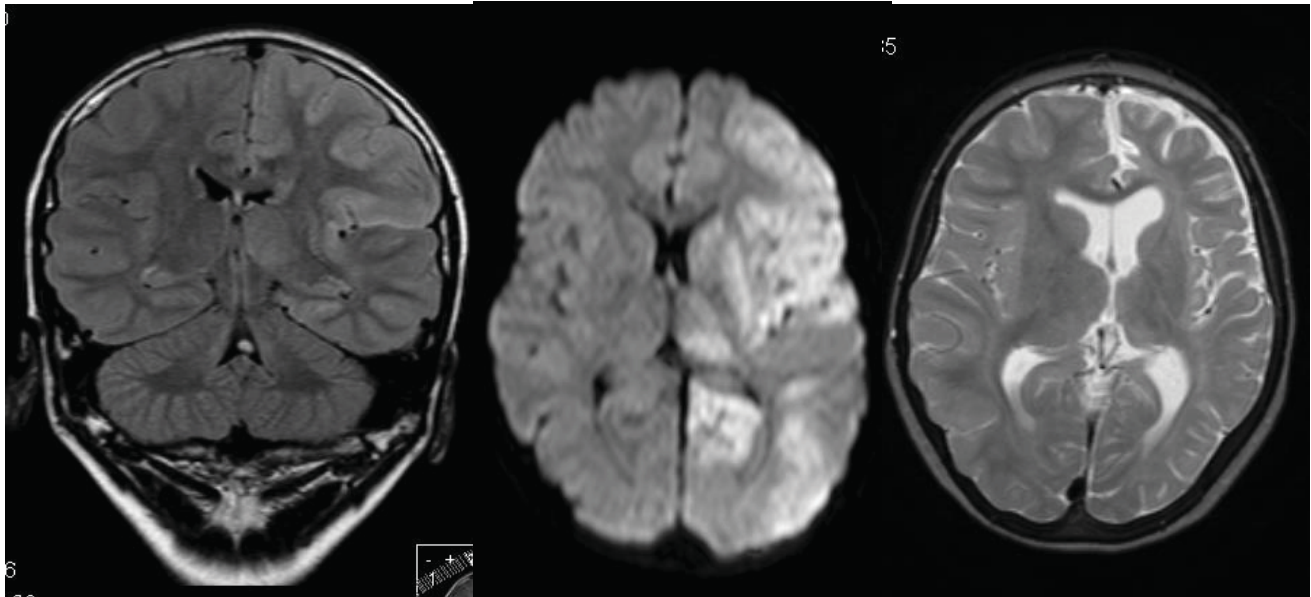

Complicaties convulsieve status

- Cerebraal
  - hypoxie, oedeem, trombose, ischemie
- Cardiovasculair/ respiratoir
  - hartfalen, hypertensie, aspiratie
- Metabool
  - dehydratie, electrolytstoornissen
- Andere
  - DIS, rhabdomyolyse, fracturen

Gevolgen niet herkende hemi-SE

Prognose

- Etiologie (leeftijd, duur)
- Mortaliteit 5%
  - >90% tgv etiologie
  - 1-2% tgv status zelf
- Mortaliteit therapieresistente status 16%
- Morbiditeit
  - Cognitieve stoornissen
  - Chronische epilepsie
  - Recidiverende status
- Prognose convulsief versus non-convulsief

Take home message

- Status epilepticus: aanval > 30 minuten (NB > 5-10 min)
- Kliniek kan heel variabel zijn
- 10% epilepsie presentatie met status epilepticus
- Veel verschillende oorzaken
- Snelle behandeling (en dus herkenning!) van belang!

